

Haladás

TARTALOM:

- Kristóffy József.* Részlet a „Választójogi beszédek“-ből.
Hatvani Pál. Bevezető vers a Monna képes könyve ciklushoz. Nem így akarta m. Beszélgetés a Csodával. (versek)
Sas Lóránt. Barackvirág. (novella).
Fehér Margit. Réveil. Felszikkad a harmat (versek)
Tessék Béla Jenő. Az élet országutján. (szimbolista egyfelvonásos).
Kálmán József. Két kicsi marionettek. A város kedvesem (versek).
Bégh Géza. Egy ember megértette az életet. (novella)
Laborczán Rczső. Ha menni kéne. Gondolataim. (versek)
Luka Sándor. Nagy, színes szappan buborék az élet (novella).
Sorok között. Kritika.

Torna- és Athletikai cikkek: u. m. Ingek, nadrágok, övek egyleti színekben kaphatók

SCHUSTER EMIL

∞ Sportüzletében Kolozsvár ∞

Valódi angol Football-labdák, cipők, dressek, valamint angol Tennisverők, labdák nagy választékban. — Tennisverők behurozása és javítása gyorsan eszközölteik. Telefon 183

II. évf. 3. — 6

1912 április.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kolozsvár,

Klastrom-uca 1. szám

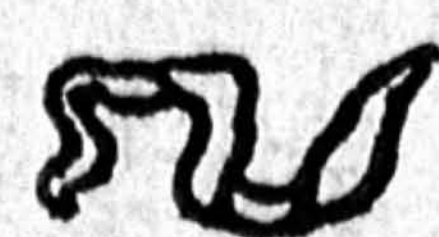
Előfizetési ára:

Egész évre 5 kor.
Fél évre 3 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1.- és 15.-én.

A szerkesztésért **SAS LÓRÁND** felel.

Kiadóhivatali főnök: **ORIOLO ANTAL.**

Gábor Dezső irodája

Betegsegélvizsgáló és balesetbiztosítási iroda. Munkásbetegségélvizsgáló be- és kijelentések és azok egyéb összes ügyeinek pontos és szakszerű vezetése és nyilvántartása. Árügyletek, Ugyenközségek és képviselőletek.

Ingatlan adás-vétel. Fuvarlevél felülvizsgálat.

Valódi amerikai írógépek-kellékek állandó raktára.

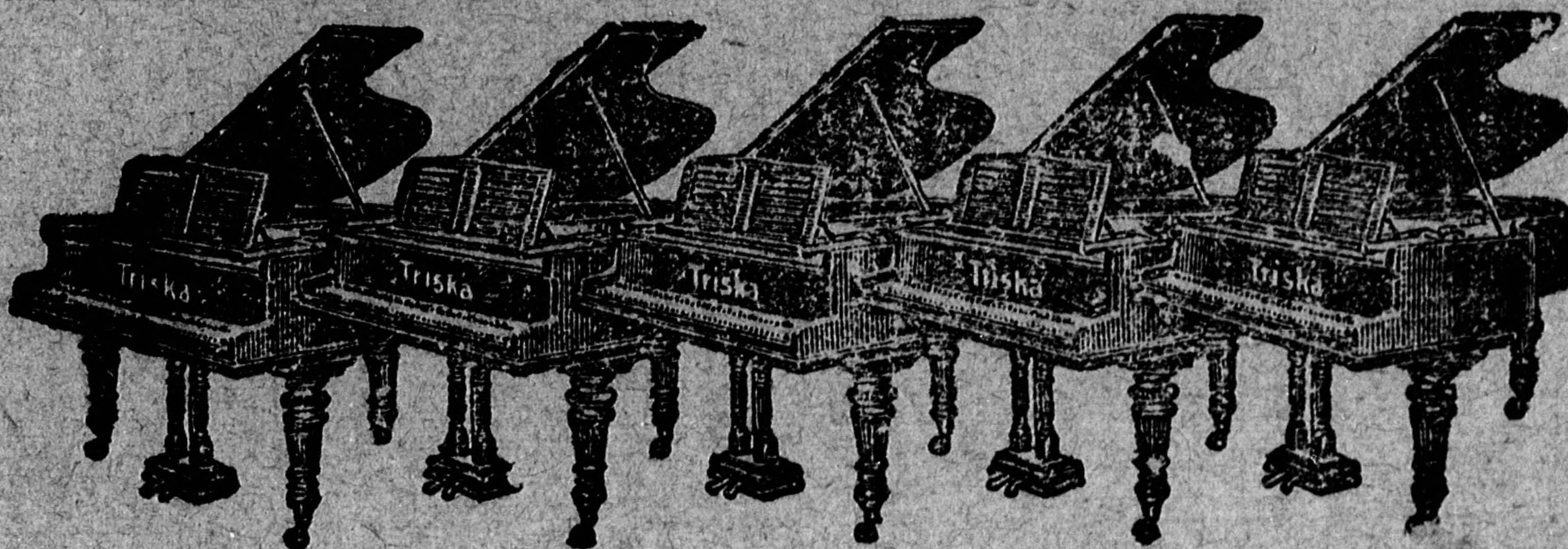
◆◆◆◆◆ **Incasso.** ◆◆◆◆◆

Mindennemű közvetítések:

Kolozsvár, Deák F.-u. 34. I.

Telefonszám: 8-43.

Wirth-zongorák

erdélyrészi
egyedüli képviselősege

Triska J.

Kolozsvár,
Bartha Miklós-u. 14. sz.

Hangolások,
javításokat szakszerűen végez

Telefón: 419.

A hölgyközönség szives figyelmébe ajánlja

kosztümök, aljak, női és leányka felöltők dús tavaszi
— pongyolák, — raktárát. —

KAPDEBO ALAJOS, Mátyás király-tér 11. szám alatt.
— Telefonszám 803. —

Szabó Ferenc szobafestő és mázoló. **Kolozsvár**
Modern mintákból nagy választék.
Költségjegyzék díjtalan. — Telefon 982. — Kossuth L.-u. 7

Kérje a 280. Messenger-Boyt.

— Órat legolcsóbban javít —

Beér Jenő, Deák Ferenc-uca 51.

HOROSZ ÉS KUPÁS

nőidivat, vászon és fehérnemű áruház. Kolozsvár,
Mátyás király-tér 19. o Szolid beszerzési forrás.

Telefon 694

Telefon 694

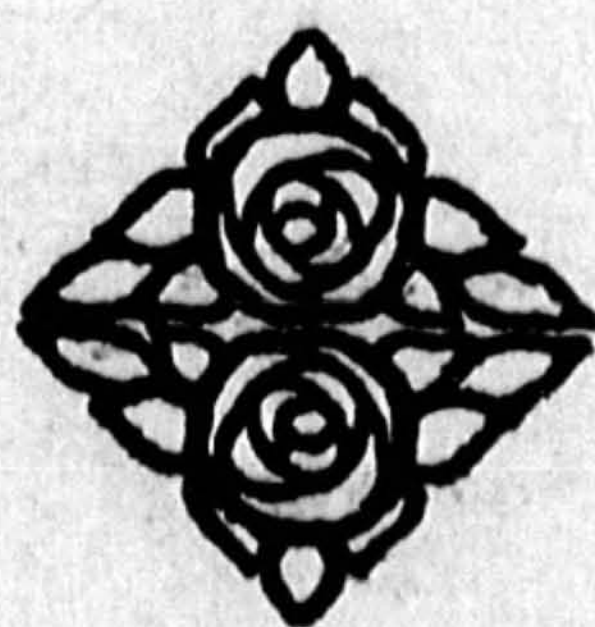
Részlet a „választójogi beszédek“-ből.

A szociáldemokratákat szeretik forradalmi hajlamokkal megvádolni s ez onnan van, mert a legjogosultabb politikai törekvés is forradalmi eszközökhöz nyúl, ha erőnek erejével kirekesztik a parlamentből, míg ellenben a legforradalmibb törekvés törvényes eszközökkel él, ha a parlament kapui megnyílnak előtte. Így például a német birodalmi gyűlésen a dánok, a tartománybeli franciák, sőt részben a lengyelek is, nem állhattak ellen annak a kényszernek, hogy a birodalmi eszme álláspontjára helyezkedjenek és ha tiltakozó szavukat olykor fel is emelik, hangjuk már nem olyan érdes s követelőzéseikben inkább elméleti terén mozognak. Hát még ha a szociáldemokraták eljárását nézzük, amióta bevonultak az angol, a francia, és a német parlamentbe, táborukban megtörött a merev forradalmi doktrinarizmus és felülkerekedett a mérséklet, a tényleges viszonyokkal számottevő posszibilis irány. Talán elég e részben rámutatni Bernstein állásfoglalására, ki ezóta hirdeti a törvényes és alkotmányos előnyomulást, mely a szociáldemokrata táborban domináló irányzattá vált, továbbá Millebrand működésére, aki a francia szocializmusnak a miniszteri székből is becsületet szerzett. De még nagyobb súllyal esik latba azon körülmény, hogy a német birodalmi gyűlésben a szociáldemokraták mindig a birodalmi eszme körül csoportosultak. Nemcsak hogy általánosan ismeretes dolog, hogy a német birodalmi kormány gyarmati és haditengerészeti javaslatainak a konzervatív junkerekkel szemben

mindig a szociáldemokraták a védelmezői és hogy a német birodalmi politikában a tapasztalatok szerint a szorongatott birodalmi eszme, az állami partikulárizmussal szemben állandóan számított arra, hogy a szocialisták megjelennek a küzdőporondon, hanem emlékezetünkbe kell itt még idézünk Bebel csodálatos mondását, hogy ő még ősze csavarodott hajjal is felcsatolja kardját és harcba indul, ha hazáját kell megvédelmezni. Ilyen alaposan alakult át a szociáldemokrata felfogás, mióta bevonult a parlamentbe.

Mindezek külföldi példák, de helyes megítélésre vezetnek azért, mert szociáldemokratákat mindenütt egy és ugyanazon szabályok és felfogások irányítják. Nézzük azonban közelebbről, mi fog történni a mi szociáldemokratáinkkal, ha az általános szavazatjog behozata folytán a parlamentba jutnak? Dehogy fogják a parlamenti kerekeket szétfeszíteni, hanem, mint előbb mondtam, helyeiket elfoglalva, az egységes állami eszme és a népakarat igazi képviselői lesznek. Egyébként már számarányuk miatt sem fognak a parlamentbe veszedelmet képezni. A külföldi példák mutatják, hogy az első választásokon alig néhányan jutottak be s a német birodalmi parlamentben többszörös választás után most is csak 70 körül vannak. Az általános választói jognak is megvan az a tulajdonsága, hogy csak az arra való, képzett és politikailag iskolázott elemeket karolja fel s odakünn hagyja a kevésbé hivatott elemeket mindaddig, míg az ahhoz való képzettséget és iskolázottságot meg nem szerezték.

Kristóffy József.

Bevezető vers a „Monna Képeskönyv”, című ciklushoz.

*Jöttek a képek,
Azt se tudtam mit jelentenek.
De én álmodtam őket és
Ezért Monnáé legyenek.*

*Egy pár szin, néhány hangulat,
Történet, egy-két dal és zene:
Képeskönyv ez Monnának, hogy
Szelid keze lapozgasson benne.*

Hatvani Pál.

Nem így akartam.

*Nem így akartam. Távol vagy
És tudom: nagyon messze.
Talán nem is így volt,
Talán csak szomorú mese.*

*Pedig nem így akartam:
Az élet forró legyen, vad és vidám.
De így volt: szomorú
Bánkodás magányos éjszakán.*

*Pedig én százszor akartam:
Hulljanak az utolsó leplek;
Mert akarlak, mert kívánlak
És mert nagyon, nagyon szeretlek.*

Hatvani Pál.

Beszélgetés a Csodával.

*Szobámba néha eljön a Csoda,
Szomorú és leül mellettem,
Szomorú, mert költő lettem.*

*Fáradt hangon mesélek neki:
„Te“, az élet elszáll, tudom,
Jöttem egy messze úton,*

*Megnéztem mindent. Kevés volt
Nagyon kevés. Csalódtam:
Nehéz utamon csodát nem találtam,*

*Kerestem. Talán hiába volt, hiába,
Talán mert itt ülsz mellettem,
Talán mert költő lettem.*

Hatvani Pál.

Barackvirág.

Irta: **Sas Lóránd.**

Vártam . . . Fekete uccában, gyászos némaságban . . .
Egy lélek se járt arra . . . ő se jött. Pedig már két órája
elmúlt, amióta ott állottam a házuk előtt, az ablakuk alatt.

Éppen azon gondolkoztam, hogy tovább állítsak, hogy ott
hagyjam azt az istenverte, átkozott külvárosi temetőt, amikor hir-
telen, váratlanul valami halk, bánatos csikorgás ütötte meg a halló
idegemet.

A hány felé fordultam . . . Azt hittem, ő jön. Nem ő, más-
valaki jött. A sötétben nem tudtam jól kivenni, csak az alakja
körvonalát. Hullámos, ringó csipőkkel jött felém egy nő. Kalap
nélkül, apró, nyugodt lépésekkel.

Megállott mellettem.

A külvárosi nyomorúlt lámpafény sovány világánál szemügyre
vehettem. Szép volt, de szépségére már ráakodott az élet zuzm-
rája. Önkéntelenül a barackvirágra gondoltam, melyet megdermeszt
a hirtelen lecsapó májusi fagy hideg lehelete.

Jó estét — mondá minden különösebb elfogódás nélkül.
Egészen természetesnek vette, hogy megszólítson egy ismeretlen,
idegen férfit, akit soha nem látott, akiről sohase hallott. Ugy lát-
szik megszokta . . . Talán a kenyere . . .

Mintha kitatálta volna gondolatomat, sietve belémkapaszkodott
és kapkodó, lihegő gyorsasággal beszélni kezdett:

Nem, nem . . . Ne gondolja . . . Ne gondoljon rosszat . . . Én
nem vagyok . . . Nem . . .
Elakadt.

Valami banális ostobaságot mondhattam, magam sem tudom, hogy miket fecsegetem neki.

Hirtelen rámnézett. Villogó, sötét szemében keserű, vad, dacos elszántság volt.

Még jobban hozzám simúlt. Egészen közel, úgy hogy hajának illata az arcomba csapódott. Valami kábító, ismerős illatot éreztem és önkéntelenül megint a barackvirág jutott az eszembe.

Már szinte perzselt a közelsége. Úgy éreztem magam, mintha a véremből izzó szikracseppek serccentek volna szerte-szét, felgyújtva körülöttem mindent, az uccát, a házakat, a húsomat, csontomat, kábúlt agyvelőmet, mindent . . .

Nem tudom, hogy történt. Csak arra eszméltem később, hogy valami homályos, sötétített szobában vagyok.

Kacagott. Szilajon, vadúl . . . És ölelt . . . És csókolt . . .

Csengő hangon, mosolygó arccal incselkedni kezdett:

Nem hiszem, nem hiszem . . . Még ha megesküszik, akkor sem hiszem . . . Hogy maga két óra hosszat várt volna a kis varróleányra . . . Mert őt várta . . . Ugyebár őt . . . Ne, ne . . . Ne tagadja . . . tudom.

Aztán komolykodva folytatta:

— És mondja, megbánta, hogy nem ő jött el? Mondja! . . . Így volt jobb, vagy úgy.

— Így, így — siettem a válasszal, s nekilendült szenvedélyem minden erejével, kárhozatbavivő pogány indulattal markoltam belé, tépve, harapva ott, ahol értem, — mindenűt.

Világosodott . . .

A reggel már rég megkopogtatta az ablakot, s én még mindég ott voltam a meleg, puha kis szobában. Mellette, egészen mellette . . .

Zörgettek. Felriadtunk . . .

Fényes, elnyúló gyűrűk táncoltak a falon. Az ablaktábla repedésén át ráncbámult a nap.

Vad káromkodás és utána az ajtó recsegve szökött jó néhány darabba. A szilánkok között, mint valami tövis foglalásban, egy férfi állt. ~~Véraláfutásos szemmel, kidagadt erekkel, mint pokolból elszabadult óriás fújtató, zihált, lihegett.~~

— Asszony! Ki ez az úr? . . . A szeretőd ugy-e? Hitvány rongy! . . . Én dolgozom, fáradok . . . Az éjjeli munkában sorvadozok s te, te! . . . Te bestia!

Az asszonynak ugrott, engem félrelökött, s azután rikácsoló, hörgő bödőlettel ütötte, verte, rugdosta asszonyát.

Egy elfutó nyöszörgést hallottam, majd egy fejsze villanását, s utána piros zuhatagot láttam szerte-szét freccsenni.

Az asszony a padlóra zuhant. Kibomlott hajára rátűzött a nap s halványpirosas, apró vérvirágok fonódtak közé, a napfénytől kissé sárgás árnyalatú picike virágok, mintha ezer barackvirágnak selymes szirma hullott volna rá.

Fekete uccában, gyászos némaságban ott álltam én meg a férj . . . A halál kibékített minket . . .

És a két him mozdulatlanul nézte a legyőzött nőtényt . . .
És együtt állott ott abban a kidülledt, dermedt forróságban, halál-
sikolytól gőzölgő nagy-nagy utálatban . . . Együtt állottunk . . .
Mi ketten . . . Fekete uccában gyászos némaságban.

Felszikkad a harmat.

Bolyongok veszélyek útvesztős világában,
Rint keresek néhány üres imában,
Meváltam régi lelkeimtől

S a multból mára csak annyi maradt,
Mint forró nap után a harmat,
Amit éji szél az csókja
Sziv a fűre és virágra.

Már elfelejtettem, hogy sütött a nap,
S a nővő palánta életkedvet a
Szeretettől, ápolástól kap.

Elhagyottan várom. míg jön a tavasz.

Várom, mint gyermek az angyalt

Vaj, karácsonyra mit hoz az,

S nézem, amint a virrasztók barátja,

Búsan, halványan az eget bejárja,

Fenyeget, hogy eltűnik hamar,

S vágyat, imát szégyennel betakar

Az ébredő nap fénye.

Holnap majd jön a nagy színjáték,

Hevetek, bár te metőt szivesebben látnék,

S a kegyetlen naptól rajtam misem marad,

Semmi, semmi, mert felszikkad a harmat.

Fehér Margit.

Réveil.

Most szeretek, már szenvedek.

Ma a fagy szívemről felengedett.

Szemem ködös, sötét, mint a

Túlfűtött szoba ablaka

S mint annak homálya oszlik,
Arcom párkányán forrón pereg le
Száraz ajkamra s szívemre
A tisztulás s a bánat gyermeke.
Már szenvedek, még nem éreztem,
Hogy forró az ágy ki akar vetni;
Hogy perzseli szegény leány testem.
Hogy kin minden éj, melyet át nem alszom
Hogy testemen megy keresztül
A kocsi, ha elvágat uccákon.
Most szeretek, így sohse éreztem
A fagy szívemből felolvadott
Nem látom az ablakon a szép jégvirágot,
Csak ködös, bús szememből pereg le
Száraz ajkamra s szívemre
A tisztulás, s a bánat gyermeke.

Fehér Margit.

Az élet országútján.

(Szimbolista egy felvonásos) Irta: **Tessék Béla Jenő.**

I. jelenet.

Annie, Fritty, Bessy (tizenötévesek.)

Annie: Minden jó lélek dicséri az Urat, mondták valamikor régen a szerzetesek . . .

Fritty: Én nem tudom, úgy érzem, hogy ma valami nagyon különös fog velünk történni . . .

Bessy: Egyszer láttam már a vörös várost. Tüzes kármin volt az egész. Talán cinóber színű, bohó kliviák sütötték ádáz szemükkel lelkeimet és a nap vörös vérfoltnak látszott, aztán tüztengerbe hanyatlott le. Mindenfelé csattanópiros vidám arcok fogadtak, nagyon bájos a népe. Tüzbe volt csavarodva ott minden. A házak, a kertek, a georginák erősen megvetették tekintetüket karcsu, kislányos természetemen. Vig volt az ucca és rajtam akkor tipró szomorúság vett erőt . . .

Annie: Celláikat azóta régen leteperte az idő. Milyen más ma a világ. Nyögünk, sziszegünk, jajgatunk és a szívünk mégis az élnimerészek, a nagyakarók bizarr, pogánydalát szeretné valakinek. az életnek fülébe harsogtatni . . .

Fritty: Valaki nekem azt mondta, hogy egészen más az élet. Azt is beszélte, hogy az élet tulsó partja sokkal boldogabb. Mi itt egy üres váza illatából élünk, előttünk folyik el a csókos árnycsatornák zivatarvize . . . Nem láttunk még semmit és mégis kénytelenek vagyunk mosolyogni . . . Azt mondta, hogy mi bekötött szemekkel járunk és sóvár, vad vágyainkról álmatlan éjszakáink telesirt, összeharapdált párnái tudnának csak beszélni furcsa, kegyetlen, bús történeteket. De reggel egész elhagy a szenvedély lidércnyomása és nem hiszünk azoknak sem, akik a színigazat mondják és nekünk jóakaróink . . . Ezeket mondta . . .

Bessy: Azt hiszem, ő is megjárhatta a vörös várost. Ilyen okosakat csak ők tudnak beszélni. Akik voltak benne, azok tudnak a valódi életről. Mégis azt hiszem nagyon kevesen lehetünk, akik az igazi élet sóvárgói vagyunk. Mert mi kívánjuk a boldogságot és van vérünk, vágyunk. Azért ültünk most is ide ki a fűszagú árokszélre, az élet országútja mellé . . .

Annie: A sáppadt szerzetesek szerették-e vajjon a sóvárgástól beesettmellü apácákat?

Fritty: Ne beszély mindig szerzetesekről, apácákról. A nemtudott emlékeket felrezzenteni nem szabad és ha önmaguktól fakadnak föl még szomorúbbá teszik az embert és megvérzik a szivét.

Bessy: Mi az életet még ferdekoordinátás képében sem ismerjük és sokat nagyon sokat hallottam arról, hogy a vörös városban is vannak szobatudósok. Az élet, amit ők életnek megírnak és könyveik mellett leélnék, nem az igazi élet. Szemeikbe az ablaktáblákon beszűrődő és ferdén megtörő életfény és életlárma szögletesen megvilágítva torzkép alakjában fog megjelenni és ezt írják meg. Az igaz, hogy mindegy, mert ez is élet. A vörös városban mindenki talál menedéket, vérpiros tollazatu madarak egyike sincs fészek nélkül . . . Azok nem is fogják otthagyni soha a lobogópiros, szent tanyát . . .

Annie: A kedves szórórok milyen poétikusak voltak, amikor lemondtak mindenről, ami nekik életgyönyört hozott volna egy szent, nagy eszméért, magasztos ideálért és szűz asszonyok rég letűnt, bizonytalan életét irták, rótták sárgapapirosra . . . Az írásnál megnehezítette látásukat az odaadó fanatizmusköd . . . Es ők meg voltak győződve, hogy a valótlanságok így-amugy meg is történtek, nekünk pedig most hinnünk kell. Azt hitték, hogy az a belső kényszer, mely a régi adatokat kicifrázni, szebbé tenni indította őket. felsőbb sugalom volt, én azt hiszem szegény, nyomorgatott lelkük poézise szól ki a csendes sorok közül . . . lázadóan . . .

Fritty: Hatszáz esztendeje nem is tudták az emberek, a leányok, hogy mi az élet országútja? Lenge fátyolt borított szemük elé a hit és meg voltak dőre sorsukkal elégedve. Ujjongtak, ha napkeleti búbajedér módra — egyik napon jobban sikerült önmagukat sanyargatniok, mint a másik nem tudott reménytelen reggelen . . .

Bessy: Még sohasem éreztem magamat így . . . Forró a föld alig tudok megmaradni rajta. Erősen kábit a párázó fűszag és azt hiszem, hogy tulajdonképen mégsem fogjuk megtudni azt, amiért ideültünk és ha más az élet itt, vagy messze innen, hogy milyen lesz a sorsunk?

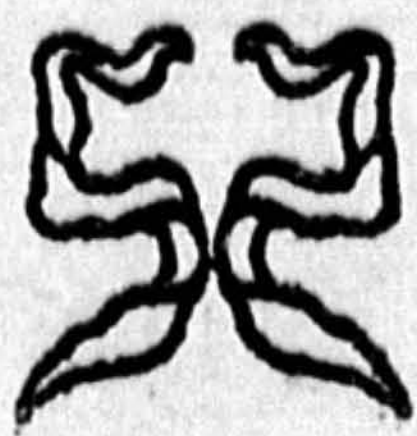
Annie: Nagyon különösek, rövidlátók és hangosbeszédűek vagytok. Engem egyre töredezettségű, multból villanó szerzetes és apáca árnyak zavarnak. Nem, dehogyan zavarnak, látásuk örömet szerez nekem. Már sajnálom is, hogy veletek eljöttem ide. Fáradt délórakon otthon is felkerestek a képek. De azt hallottam, hogy innen nincs meghátrálás. Nos itt maradok. Meglátom mi lesz? Csak attól félek, hogy amire valami történni fog, elfelejtek majd összeadni és kivonni. Különben akkor már mindegy. [Na . . . nézzétek . . . hát ti nem láttok semmit? Ott . . . ott . . . Piros, csattanóegészséges képű apáca ül . . . Nohát forduljatok errefelé . . . nem arra . . . a sötétben . . . a cellájában . . . Azt hiszem megjárta már ő is a vörös várost, ilyen vérarcot csak ott lehet esetleg találni. Nézzétek . . . hogy villan meg a bozortás fényhasáb és kemény szűzkeblét kápráztató újjával — ha újra sötét lesz — halkán végigsimitja az est és a kis szoba szürke, csodás millióje . . .

(Folytatjuk.)

Két kicsi marionettek.

*Mi ketten marionettek egy szádra fűztük sorsunk
Mint fehér gyöngyszemek szorosán egymásmellé
S most így leszünk örökké, egymást őrizve így . . .
A szád, a nagy szemed felém fordul már mindég
Mint nap felé az érettsárga forgó virág
Már felém fordul mindég és mindég számra vár . . .
És mindég így maradok, és mindég lányom mindég . . .
Nyíló friss lesz az ajk és mindég szép leszél,
De majd, kis angyalom nem gondoltál erre:
Oly gyenge a selyem, oly gonosz rossz a sors
Egyszer csak elszakad és mi lehullunk szépen
És mi szétválunk akkor . . . Hát ez sosem lehet?*

Kálmán József.

A város, kedvesem.

*Öreg homálynak titka szállt le
Alkonyattal a föld szemére,
Már akkor messze volt a város,
De jött utánam lelke fénye.*

*És ahogy ment a föld előttem
Hallottam régi jó meséket
Már én paraszt sosem lehetnék
És jöttek részeg fénylő képek.*

*Öreg homálynak titka volt tán?
Én úgy hiszem a város lelke . . .
Valamilyen lidérc lány szállt rám,
S a szűzességem elszerette.*

Kálmán József

Egy ember megértette az életet . . .

Irta: **Bégh Géza.**

Száz, sötét kapú ontja bűzös, állott levegőjét az alkonyuló életre. Száz, sötét tucat ember kóboról. A napi gyors munkában kifáradt, felhevült testét akarja lehűteni, hogy otthon ne legyen olyan ideges, hogy ne szerezzen kellemetlen perceket a fiatalasszonynak . . . A száz, sötét tucat ember . . . egy ember. Üres lakás várja. A kályha már hűlni kezd, látszik, hogy egész délután nem gondozták. Ugyan jókor elment a barátnéjához az asszony! De ma utána megy.

Az utcán elrobog mellette egy lefüggönyözött autó. Pár csinos varróleány suhan el mellette, ezeknek most kezdődik az élet . . . Egyik házon két macska nyávog egymásnak . . . Forró szerelmi lázt hord a hideg, esti szél s meg-megfűl tőle a gázláng s a ködön úgy sárgállik keresztül, mint a rossz lelkiismeret, mint a kicsiség tudata. Lehorgasztott fővel megy, nem néz senkire, sem mire, nem a gázlángra . . . nagyon tiszta tükör.

Kopogás nélkül nyit be az asszony barátnéjának lakásába. Erős parfüm illat van; nem hat reá, még fásultabb lesz. A félho-

mályban a kandalló fénye táncol a bútorokon s két szorosán egymásba fonódó alak sziluettje szakad szét ijedten egymástól. Pedig az imént egymás ajkáról hallgatták a kísértések zenéjét s egymás ajkáról szívták az életet.

Egy ember a száz közül . . . Egy ember a kevés közül megértette a sorsot, meglátta most az életet, nem cinikusan és fenyegetve, csak hidegen megszólal: „Fiam adja ide a kredenc kulcsát, mert kávézni szeretnék.“

A két remegő árnyék, az életet alig pár percig élte, legyőzte őket, sötéthajú öregeket az őszhajú fiatal.

A szép szőke asszony hazamenet nem látja az uccát, nem érzi a hideg levegőt. Mint vándorló álmokoros, szótlánul, csukott szemekkel várja a vihart, mely felébreszti. Késlk . . . Mikor a puha, fehér ágymár várja testét ölelni, a férfi érzéketlenül nézi, hogy hül le a ruha, a fűző, a cipő, . . . hogy hívja fehér test. Odarohan égő ajakkal, de — aztán ordítva ragadja meg az asszony karját! „Te hitvány“ . . . A szép asszony félaléltnan, zokogva bukik az ágyra, aztán elnyomja az álmot. Az ember az ablak mellett ébren fogadja a reggelt. A nap kibujik a házak mögül, mosolya megvakítja, a merőn belenézőt, végigfut a szobán, az asszony kitakart testén, végigcsorog a felgyürt szőnyegek ráncain, egy fényes tükrore megijed és visszatér önmagába . . . A szomszéd szobában a cseléd kezd matatni. A férfi az ágyhoz megy és betakarja az asszonyt. . . Egy ember megértette az életet.

Ha menni kéne.

Úgy haljon el neved a szirmon,
Mint egy utolsó, szelided bocsánat,
Mint késett virág, ködbefúlt mezőkön.

A szemembe két tört fény kergetőzzön,
Húnyón se lássák mordnak éjszakámat,
Úgy haljon el neved a szirmon.

Es kérem tőled még ez egyet
Kopott volt régen, erőltetett lázon:
Bólints utólszor vert mosollyal, hülttel.

Sóhajkendőnek majd a szoknyád küldd el,
Mert a Sátánnal zsoltárt dudorászom
És kérem tőled még ez egyet.

S egyet magadnak. Félve-féltem
Gondoltam erre: hogyha lányod lenne,
A verseimet lóbáljad a szélnek.

Mert a magvukban bomlott csirák élnek,
S még majd az egyik lopva küzzenne;
A te anyád volt a miénk is.

Laborczán Rezső.

Gondolataim.

Cakkos bőrbástyák, roskadt mércehidak,
Homlokomon tört ivben egybefolynak,
S mögöttük sirnak árva katonáim.

Felcsillan messze . . . tűzük rőt-veres fény,
Lázadt szabadja renyhe gözgomolynak,
S tünődnek részeg multjuk adomáin.

Törött puskájuk mintha mankó lenne,
Kezük, tegnapról, ravaszán pihen meg,
Odadermedte hófuvás, zimankó.

Vállukon leng a köd lila palástja,
S halottszédülten maguknak üzennek,
Régi maguknak, puskának- a mankó . . .

Laborczán Rezső.

Nagy, színes szappanbuborék az élet.

Irta : **Luka Sándor.**

Mohos, rohadt fakeresztek, csillogó márványoszlopok merednek értelmetlenül, némán reám. Mámoros, bolond szellő fujdogál, vágyakkal, epedésekkel telítve, tavaszi rügyfakadás illatözönével megrakodva. Az ég kékségében ezüstös felhővándorok úsznak lomhán tovább, mint a multam kényes emlékei a visszasóhajtó feledés tátongó örvénye felé. Mély csend van.

Lomha hanghullámok terjednek szét a tájon és nekem sokat, szépeket mesélnek. Mintha szívembe nyilálnának a hangok. Érzem, amint kajánul végigosonnak egész testemen. Agyam atomjai összhangtalan zsongásba jönnek. Képek, emlékek rajzanak fel az elhalakulón rezgő légben. Tavaszi, szembenéző nap süt és mégis úgy érzem, mintha sáppadt őszi fény derengene haldokló télbehullásával.

Sirni szeretnék, de nem tudom, miért? Fáj a múlt és a sejtelmes jövő. A mulandóság fagyos, penészes áramlata ütközik belém . . . s nem fordíthatom el a fejemet. A sírhantokból emlékpárák szállnak fel. De most . . . egy ismerős arc, jó barát, testvér. . nézem . . . cinikusan mosolyog reám. Te élőholt, te nevető hulla, mit mosolyogsz rajtam? Emlékszem rá, most is hallom a téged kísért gyászzenének hideg, fekete akkordjait . . . sirást, rögöknek koporsódhoz bűgő verődését . . . akkor azt hiszem te voltál mégis a szomorúbb. Most igen te nevetsz, mert levánnnyadt rólad a földi hús és érzés, bizarr koponyád, fényes, vont szájszegleteivel az élő megmosolyogja. Vajjon tudnál te másképen is nézni?

Hangok, képek hideg káoszba szövődnek, amely rideg némasággal hömpölyög az örökfekete végtelenbe . . . Mennék utána, repülnék levegőatomokon, de testem kővé vált. Most kéjelegve úszom a természet kápráztató színpompájában. És újra hangok szállnak felém, hangok. Talán a titokzatos végtelenben pengetett hárfa húrjairól pattantak le, vagy egy nevető szellemkép megcsobbantotta az étert.

Mi az élet? Szerelem? Megsemmisülés? Vágyak mámorosítanak, epedések ösztönöznek a küzdelemre és itt porlad a test, atomjai szerteválnak, hova lesz, ami érezett, szeretet, alkotott, vágyott? Az anyag fölötti szeszélyes uralkodása ez a szellemnek, hogy teremtsen újat és újat s változtasson kéjes kérlelhetetlenséggel, vagy a léleknek egy magasabb tökéletesedés felé imbolygó haladása?

Miért e pillanatnyi lét szizifuszi küzdelme.

Korhadtt kerestek rideg szomorúsággal boronganak a „minden múltó fagyos“ a ributumai gyanánt. Mily gyötrő az élet világos öntudatával érezni azt, hogy mások fognak élni itt fölöttem s mig csendesen porladok vig zenénél, derűs napsugárban szerelem hevít testeket. Gyarló életönzés buzdít küzdelemre. Leteperni másokat.

A temető kerítésén túl, ott, az úton kacagó nők, leányok mennek.

Megindulok. Az út, az alkonyati félhomály, a levegő egyre nehezebbé válik. Sietek. A nyugati ég cinobervörkse mindjobban szürkés narancsszínűvé lesz és konturja kisebbedik.

Ködös, szürke homály borong az utcák medrében. Nemso-kára kigyulnak a villanylámpák, melegsárga féyük felborzolja, barátságossá teszi az utcát. Az égen akkor is borzongva, fázva fognak rezegni a csillagmiriádok.

Sóhajkendőnek majd a szoknyád küldd el,
Mert a Sátánnal zsoltárt dudorászom
És kérem tőled még ez egyet.

S egyet magadnak. Félve-féltem
Gondoltam erre: hogyha lányod lenne,
A verseimet lóbáljad a szélnek.

Mert a magvukban bomlott csirák élnek,
S még majd az egyik lopva kiüzenne;
A te anyád volt a miénk is.

Laborczán Rezső.

Gondolataim.

Cakkos bőrbástyák, roskadt mércehidak,
Homlokomon tört ivben egybefolynak,
S mögöttük sirnak árva katonáim.

Felcsillan messze . . . tűzük rőt-veres fény,
Lázadt szabadja renyhe gözgomolynak,
S tűnődnek részeg multjuk adomáin.

Törött puskájuk mintha mankó lenne,
Kezük, tegnapról, ravaszán pihen meg,
Odadermedte hófuvás, zimankó.

Vállukon leng a köd lila palástja,
S halottszédülten maguknak üzennek,
Régi maguknak, puskának a mankó . . .

Laborczán Rezső.

Nagy, színes szappanbuborék az élet.

Irta: **Luka Sándor.**

Mohos, rohadt fakeresztek, csillogó márványoszlopok merednek értelmetlenül, némán reám. Mámoros, bolond szellő fujdogál, vágyakkal, epedésekkel telítve, tavaszi rügyfakadás illatözönével megrakodva. Az ég kékségében ezüstös felhővándorok úsznak lomhán tovább, mint a multam kényes emlékei a visszasóhajtó feledés tátongó örvénye felé. Mély csend van.

Lomha hanghullámok terjednek szét a tájon és nekem sokat, szépeket mesélnek. Mintha szívembe nyilálnának a hangok. Érzem, amint kajánul végigosonnak egész testemen. Agyam atomjai összhangtalan zsongásba jönnek. Képek, emlékek rajzanak fel az elhalakulón rezgő légben. Tavaszi, szembenéző nap süt és mégis úgy érzem, mintha sáppadt őszi fény derengene haldokló télbehullásával.

Sirni szeretnék, de nem tudom, miért? Fáj a mult és a sejtelmes jövő. A mulandóság fagyos, penészes áramlata ütközik belém . . . s nem fordíthatom el a fejemet. A sírhantokból emlékpárák szállnak fel. De most . . . egy ismerős arc, jó barát, testvér. . nézem . . . cinikusan mosolyog reám. Te élőholt, te nevető hulla, mit mosolyogsz rajtam? Emlékszem rá, most is hallom a téged kísért gyászzenének hideg, fekete akkordjait . . . sirást, rögöknek koporsódhoz bűgő verődését . . . akkor azt hiszem te voltál mégis a szomorúbb. Most igen te nevetsz, mert levánnnyadt rólad a földi hús és érzés, bizarr koponyád, fényes, vont szájszegleteivel az élő megmosolyogja. Vajjon tudnál te másképen is nézni?

Hangok, képek hideg káoszba szövődnek, amely rideg némasággal hömpölyög az örökfekete végtelenbe . . . Mennék utána, repülnék levegőatomokon, de testem kővé vált. Most kéjelegve úszom a természet kápráztató színpompájában. És újra hangok szállnak felém, hangok. Talán a titokzatos végtelenben pengetett hárfa húrjairól pattantak le, vagy egy nevető szellemkép megcsobbantotta az étert.

Mi az élet? Szerelem? Megsemmisülés? Vágyak mámorosítanak, epedések ösztönöznek a küzdelemre és itt porlad a test, atomjai szerteválnak, hova lesz, ami érezett, szeretet, alkotott, vágyott? Az anyag fölötti szeszélyes uralkodása ez a szellemnek, hogy teremtsen újat és újat s változtasson kéjes kérlelhetetlenséggel, vagy a léleknek egy magasabb tökéletesedés felé imbolygó haladása?

Miért e pillanatnyi lét szizifuszi küzdelme.

Korhadtt kerestek rideg szomorúsággal boronganak a „minden múltó fagyos“ a ributumai gyanánt. Mily gyötrő az élet világos öntudatával érezni azt, hogy mások fognak élni itt fölöttem s mig csendesen porladok vig zenénél, derűs napsugárban szerelem hevít testeket. Gyarló életönzés buzdít küzdelemre. Leteperni másokat.

A temető kerítésén túl, ott, az úton kacagó nők, leányok mennek.

Megindulok. Az út, az alkonyati félhomály, a levegő egyre nehezebbé válik. Sietek. A nyugati ég cinobervörkse mindjobban szürkés narancsszinűvé lesz és konturja kisebbedid.

Ködös, szürke homály borong az utcák medrében. Nemso-kára kigyulnak a villanylámpák, melegsárga féyük felborzolja, barátságossá teszi az utcát. Az égen akkor is borzongva, fázva fognak rezegni a csillagmiriádok.

A gyár mellett megyek. Zagyván kattogó zúgás, ritmikus zakatolás, pattogás összekeverve. Folyékony, izzó vasvörös füst-fellegeket dob ki a kürtökön. — Szállnak, nehezen, lassan, — a világűr felé. Tehetetlen haragjukban szídják, káromolják a hatalmas embert. Az olvasztók kupakjain berrzegő dörgéssel tör ki a gáz s a rakoncátlankodó lángnyelvek félelmes szökelléssel magasra csapnak fel. Mérges sziszegésükbe mintha beleordítana lelkük . . . az ember által készített rabiga ellen fellázadó méltatlankodása.

Távolodom. Az idegpusztító, komoly munka zaja a járókelők zajába fül. Egy kapú aljában árnyak mozonak, susognak.

Kávéház előtt vagyok. A kiszűrődő zenehangokra csillogó színekben csapódnak ki a múltam szürkés hideg oldatából az emlékek.

Élek. Érzem a borgőzt, hallom a zenét, éneket és mégis eszembajut, hogy lenyűgözhető porbáb vagyok.

Szobám ajtaja előtt állok. Kezem már a kilincsen fekszik. Elrebben mellettem egy fehérruhás nő. Utánanézek . . . ő visszafordul és mosolyog . . . szemei tüzesen, lázas kísértetiességgel villognak . . . Proletárosan, csendesen felvonom a vállamat, kezem ehull a kilincsről, . . . Megyek utána . . .

Japán versek.

Japán versek primitivitását kevesen tudják élvezni. És mégis szépek a japán versek. Mert ami az emberben a misztérium problémája, az van meg bennük. A báméskodó, bájosan naiv reakció a langyul, hizelgőn ölelő lírai szóna, az erős rezonáló képesség amit közönségesen fogékonyságnak neveznek — a természet, az emberi élet megnyilatkozásai irányában. Nem lehet erősebben fokozni. Megvan bennük az, ami az emberben a misztérium problémája. Az intimus kedves szeretetreméltósága, az ösztönök fantasztikus működése, megbeszélések a lélekkel, babonás reszketések, árnyékolnák, mikor süt a hold, mikor bámulnak a csillagok, hangok támadnak az éjszakában, percen az élet mint a fű. . . Nagyon szeretetreméltó poézis.

Nálunk s a gall költészetben a temporamentum kérdése a fontos. A tülekedő, veszekedő zajos krescendó, — kicsendülő teatrális szóló. És ott a szerénzség legmélyebb elmerülése a tömegben.

Egyetemi könyvekért magas árat fizetek! Egyes könyveket, valamint egész könyvtárakat magas áron veszek vagy kicserélek. — Kimerítő könyvjegyzéket és utbaigazítást küldök, valamint bármire felvilágosítást bérmentve adok. Papiráruk óriás raktára. Kérve szives megkeresését maradok: **KESZEY ALBERT**, könyv-, papiroskereskedő és antiquarius, Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. szám alatt. (Ákoncz-cég mellett)

Japán.

Jamató földjén,
Van száz — sok száz hegy —
Miud szép sorjába'
De csillogóbb
A Kaguyama —
Éunina és párja!

Ott fenn, a csúcsán,
Csak álltam s néztem
A völgyet el —
A zöld mezőkről,
Füst jött az égnek
S szállt messze fel.

S a tenger tükren
Királyok ültek,
Mind hófehér —
Ó föld! Jamató,
Virágok földje,
Imádlak én!

Jakamochi.

Csak várjatok . . .

Nyiljatok csak tovább kis virágok,
Nektek úgy ám', virúlni kell!
Még a kedves egyszer nem iátott,
Nem hervadhatott el!

Sozō.

Honvágy.

Már itt a bucsú óra —
És lelkem álmot lát,
Látom kasnya fényét.
A falúvégi fát . . .

Látom a hegyek csúcsát . . .
S a virág most nyilik
S most önti szét a hold is,
Ezüstös sugárit.

*Nakamarō
Fordította Kálmán József.*

SOROK KÖZÖTT.

Ignotus, Berczik és Molnár Ferenc Kolozsvárott. A Kolozsvári Nemzeti Színház e hónap végével fejezi be drámatörténeti ciklusát, melynek utolsó előadásai gyanánt a színház Herczeg Ferenc, Bródy Sándor, Lengyel Menyhért egy-egy darabját tűzte ki. Mindenik előtt konferánsz lesz, amelyek megtartására dr. Janovics Jenő eddig Ignotust, Molnár Ferencet és Berczik Arpádot nyerte meg. Ignotus Lengyel Menyhértről, Molnár Ferencz Bródy Sándorról tart bevezető előadást a színház közönségének, Berczik Arpád pedig a „Himfy dalai“ előtt a vigjátékirásról általában fog konferálni.

Hogy mi, hogyan szerettük volna az estét rendezni, ha valaki kérdi... s mivel senkisék kérdi, etmondjuk. Mindenekelőtt a kolozsvári lapok beharangozó támogatása mellett a három este helyett csak egyet csináltunk volna. Minden épkézláb, neves modern és régi író szerepelne. Itt lenne nemcsak Molnár Ferenc, Ignotus Berczik, hanem mind, mind, sokan, nagyon sokan. Az este címé, nek azt adták volna: „Modernek és görögtüzesek kibékülése Kolozsvárt“. Más mint író nem jönne a színpadra. Lehozni Pósa Lajost-Szabolcska Mihályt. (Felhozni ?) Gábor Andort, Szász Istvánt stb. Aztán Ady Endrét, Biró Lajost, Krudi Gyulát, Ambrus Zoltánt Moricz Zsigmondot, Kabos Edét, Szomori Dezsőt stb. Ne felejtjük ki az ügyis lejövő Herczeg Ferencet és még Farkas Pált sem.

A közönség bedölné, mert a lapok ezt a programot hoznák folytonosan három előzetes napon keresztül:

A színpadon csak írók lesznek ma.

1. Herczeg Ferenc és Szabolcska Mihály. Egymásnak? szembefordulva odasompolyognak a Karinthy-féle kályhaistenhez, mely a jobb sarkon áll összes eddigi műveiket — nevüket is hangosan megemlítve, — lelkének tüzes karikáiba vetik megértés végett. Eddig csend volt, de ezután lárma lesz. Szabolcska Mihály elrohan a kályhától, a fotelba rogy és zokog. Herczeg Ferenc cinikusan a közönség elé lép és a következőket mondja: Egy nagyszabású irodalmi és társadalmi észretérésről kell önöknek beszámolnom, a „Magyar Figyelő“ május elsején megszűnik. (Farkas Pál a kulisszák mögött szintén zokog). Azonkívül kijelenti, hogy nagy tévedés lenne azt hinni róla, hogy az „Uj idők“-et továbbra is szerkeszteni fogja. Nem és benne gutaütésre irt vezérregényének, az „Álomország“-nak 123456 . . .-ik folytatása már nem fog megjelenni. Ezt becsületszárával is megerősíti. Átcsap a legszélsőbb, legpogányabb internacionálista és propesszivistának szimbolista és impresszio-

nista novellákon kívül egyebet nem ir. (Függöny egy cifra huszár káromkodás melléklésével le. Nátürelmám Móricz Zsigmond).

2. Ady Endre és Szabolcska Mihály békülnek. Ady Endre a szin egyik sarkában harapdálja körmeit. Szabolcska Mihályt a főajtón belökik, köp egyet és undorral ezt mondja: Költő vagy testvérem isten bocsássa meg vétkeidet. Odaront hozzá, megcsókolja a szakállát és a homlokát. Szabolcskának a nagy meghatottságtól limonádé csorog le a szájszegletéről, alig halhatóan hebegi: Te vagy itt a leghivatottabb! (utánam). Mindketten kontrafalccsal balfenéken el. (A kolozsvári hivatottak kitátják a pofájukat. Függöny le).

3. Molnár Ferenc. Mi eddig azt hittük, hogy Ő, a nagy Ő tudomást nem szerzett róla, hogy egy cikket az „Ezideig Idióták Tömegében” súlyos korholás érte. Cineminte András ugyanis alaposan helybenhagyta. (Egy kolozsvári „nyomtatvány”-nak egy napra jó volt vezércikknek). De Molnár Ferenc ezt megtudta és most felolvassa amattól epedve várt válaszát. Olyan régen és visszhangtalanul hangzott el a bájos, reszkető kis szózat). Kimutatja, hogy neki van igaza, a magyar főváros magyar.

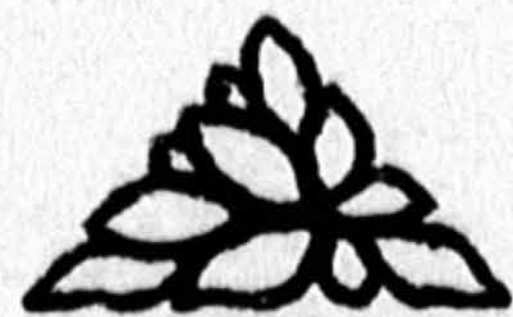
4. Mindnyájan kijönnek a szinpadra és összeölelkeznek. Lobog a zászló, melyre fel van írva: Egy irányban, előre! (Párfönös levegő terjeng, bengálfény, limonádé, görögtűz, majdnem mindenkít könnyekig megható hangulat. Függöny le).

5. Janovics Jenő dr. Műsoron kívüli pont, Janovics beront jajtalanul a szinpadra és kijelenti a közönségnek, hogy amíg ő Kolozsvárt van, addig Wedekind darab műsorra nem kerül. Kijelenti, hogy már gyűjtögeti újra a magánleveleket, hogy csak azért is az összes budapesti napilapokban lehozhassa őket. Csak azért is. Függöny végérvényesen le.

Ott volt Szegedi Lantos Sebestyén is, aki azonban — amint észleltük — mint rendesen, most is baby csillagszemekbenező trubadur volt.

A szerkesztő most érkezett meg Budapestről az éjjeli vonattal, megnézte, mit irok és azt mondta: most már tovább inkább

ne tessék b. j.

Bórát és ékszert legolcsóbban szerezhetsz
Beér Jenőnél, Deák F.-u. 51. szám.

Pofonlőtték a főispán fiát. A református főgimnázium negyedik osztályának egyik ledjelesebb növendéke Domahidy István, Domahidy Elemér, Hajdú vármegye főispánjának a fia. Tegnap délelőtt az órák között való tízperces szünetben egyik gimnazista dzsiggelni kezdett a folyosón és erre a látványra kitódultak az osztály növendékei, közöttük Domahidy István is, aki közvetlenül a táncoló fiú szomszédságában állott meg a zajra, amellyel a diákok a táncot kísérték, a tanári szobából kijött Török Péter tanár, aki, hogy megfélemlítse a zajongó fiukat, az elsőt, aki keze ügyébe akadt, pofon vágta. Ez a növendék volt Domahidy István. Az eset a kollégiumban s miután híre nagyon gyorsan elterjedt, az egész városban jeltűnést keltett, mert Török Péter tanárt is a legbékésebb em ennek ismerik. A kollégium igazgatója tegnap este megjelent Domahidy főispánnál és az eset fölött sajnákozását fejezte ki.

Annak az elvnek fenntartásával, hogy az iskolásgyermeket tanárának megverni nincsen joga, s ha megtette, akkor nem a XX. századba való és műveletlen ember, vetem papírra ezt a kis elmefuttatást.

!!! Kérem! nézzék meg hamar a debreceni nagytemplomtornyát, vajjon nem repedt-e meg meg, avagy az új egyetem alapjai nem rendültek e meg? Mert — megpofozták a főispán fiát. Igen! Ő állott legelől, ő (pardon Ő) esett keze ügyébe a tanár urnak. (Világos, hiszen az istennyila sem a toronytövében csap le, hanem a tetéjébe, mert ez van hozzá közelebb) Azonban valószínű, hogy itt nem állapotodott meg, hanem egy pár körülötte levő gyermeket is felképzelt, de erről nem szól a krónika, mert az egyik talán Kiss Pálné uccai kofának a gyereke, a másik pedig Nagy Péter szekeres fiacskája. Na persze. Ezeknek nem fáj a pof. Őket és szülőiket nem alázta meg, mert hiszen az ő fejükön nincsen gloria. Megtörtént a nagy baleset s örök szégyen folt maradt volna a kollégiumon, de a direktor másnap parádéba vágta magát és bocsánatot kért a főispántól.

Hahaha! Nem szégyelte egy iskola feje alázatos bocsánatkéréssel járulni egy másik ember elé, mivel a gyermekét, (aki minden bizonnyal nem különb a többinél) igaz, hogy ez esetben nem helyes eszközzel, nevelői megfenyítették. De az bizonyos, hogy ha az eset a két említett szürke ember fiával esik meg, nem hogy bocsánatot nem kérnek az apától, hanem talán még ki is csapták volna a gyereket. Tehát még sem minden ember — ember! Nem baj, csak várjunk, bőjtöljünk, mert eljön még ez is!

No de te kis megpofozott, ne búsulj, mert ha olyan buta is vagy, mint egy ágyú, mégis tiszta jeles leszel az év végére.

KRITIKA.

Én, Te, Ő. Kisérteni jöttek az elmúlt évtizedek szellemei. Elhozták minden akarom-nemlehet leleményességüket, ócska adományaikat s ócska felfogásukat. Ezelőtt 19 évvel, mikor ezt a darabot irták, talán bevált, de ma nem. Az újdonságnak beharangozott darabon rögtön megéreztek a kriptaszagot, azt a dohos, régi levegőt, amely miatt megbocsátjuk technikai kiviteli stb., stb. nagyon sok hibáját. De legalább ószernek hirdették volna.

Nem hibája, hogy régi, hanem az a hiba, hogy előadták. A közönség megszokta már az *operettben* is a modern muzsikát és ha szellemtelen a librettó is, akkor unalommal hagyja ott a színházat. De különösen a zenében kezd válogatós lenni, de van is joga hozzá, mert néhány hét előtt még a legtösgyökeresebb modern operett muzsikának tapsolt, amilyen a „Leányvásár“-é. A likretto író is nagyon követte a régi, divatját múlt, de legalább rossz elvet, amely szerint az operettben nem feltétlen követelmény a szellemes, fordulatos, egy szóval: jó szöveg. Ott a zene a fontos. Lehet, vagy lehetett, de mit csinálunk akkor, ha a zene is roppant gyenge. Néha gondolatszegény, ok nélkül ismételtető harmonizálásában és hangszerelésében mindig a lehetőleg „simplex“ stb., hatást és zenekari effektust a nagydobbal és cintányérral ér el, amint a librettó nagyon komisz szóvicceivel akar derűtséget kelteni.

A közönség nagy része únta a darabot, (amelyet sajnos... még látnunk kell a színpadon) s a színészek nem avval a kedvvel játszottak, mint mikor érzik, hogy ez az este nekik dicsőséget hoz! Látszott ez Hegyi Lilin, Bánthori Elzán, Sugár Jolánon, akinek túlhangos, szinte kiabáló előadását kifogásolnunk kell. És megint Faragó Ödön volt az, aki izlésesen eljátszott szerepében arra készlet, hogy még egy operett alakítása előtt is tisztelettel hajoljunk meg.

Gretchen. Kolozsvár Pesttől 400 kilométer s ez a darab mégis elég hamar került hozzánk, gyorsan járt, minden évben 80

Órát és ékszert szakszerűen javít
Beér Jenő, Deák F.-u. 51. sz.

kilométert haladt s így rövid 5 esztendő után bemutatták itt is igazán nagyon furcsa, hogy egy olyan darab, amely Pesten elsőrangú sikert aratott, Kolozsvárott csak 5 év múlva jutott színpadra.

A darab egyike a nagyon divatbajött francia szellemes bohózatoknak, de kidolgozásában sok helyen fogyatékos és nem mindég az izléses pikántéria határai között mozog, valamint befejezésében kissé valószínűtlen, ami azonban a legtöbb bohózat általános tulajdonsága.

Horváth Paula, Poór Lilly és Tárai vetélkedtek egymással az az izléses és elegáns játékbán. de különösen Horváth Paula — kinek játéka mindég a lagmagasabb művészi fokon áll — adta bizonyosságát annak, hogy mennyire nélkülözhetetlen lesz, ha elhagyja Kolozsvár színházát.

Furulyás Jancsi. Megint egy bizonyítéka annak, hogy a jó zene nem pótolja a librettó hiányosságait. Egy nagyon régi, naiv, gyermekmesét választottak a librettisták s igazán nagyon gyengén is dolgozták fel. Ósdi, elkopott színpadi fogásokkal ma már nem lehet hatni, sem menydörgéssel és sülyesztővel. Több mondanivaló a szövegről nincsen.

A zene bájos és finom, kár, hogy egy ilyen librettónak készült, áncéneit különösen érdekesek és mondhatni nehezek. Dalai sem alaktanilag, sem harmonizálásában nem mutatnak modernségre való törekvést, hangszerelését a zomban gyakran érdekessé teszi az alkalmazott kontrapunktirozás.

Hegyi Lili mindenképen kifogástalan volt, üde, fiatalos játéka szép hangja mellett kellemes fűszer volt. A férfiak közül Cseöregh rossz énekstilusa és Barics gyenge hangja által keltett kellemetlen érzést elfelejtette Nagy Gyula pompás alakítása és Latabár Rezső művészi fokon levő tánckompozíciói, melyeket a közönség élénk tetszéssel fogadott s a táncművész megtapsolásával jutalmazott.

Uránia. Az utóbbi időben gyakran érte a színházat az a kellemetlenség, hogy a hirdetett műsort meg kellett változtatnia, mivel a filmek a gyár hanyagsága folytán későn jöttek meg. Most azonban, április 1-től fogva új vállalattal szerződik, amely pontosságot ígért s e hó 15-éig a következő változatos műsor szerint folynak az előadások.

Két napon keresztül 3-án és 4-én igen érdekes gyermek-előadás lesz. Kétórás előadásban kerül színre: „*Fajankó a meseországban*” című mesejáték. A főszerepet a híres komikus Tontolini játssa.

Órát és ékszert szakszerűen javít
Beér Jenő, Deák F.-u. 51. sz.

Nagypénteken, 5-én az előadások szünetelnek s a húsvéti előadások 6-án kezdődnek meg. „Az élet hajója“ című drámát két napon keresztül mutatják be s ugyanekkor még egy hatásos, kopenhágai színészek által előadott darab „A piros rózsa“ lesz színen. Ez egy érdekes, majdnem izgató apacs-dráma, melynek alapeszméje a női állhatatlanság, csapodárság. Ugyancsak a kopenhágai színészek által eljátszott modern dráma: „Egy pár cipő“ 8-án és 9-én lesz műsoron és egymagában is egy órát tölt be.

A budapesti Uránia színház egyik átdolgozott érdekes darabját: „A párisi asszony“-t 11-én csak egy napon keresztül mutatják be.

A hirdetett kinemaszkeccsek rövid időn belül hozzánk is lekerülnek és akkor igazán művészi előadásokban lesz a kolozsvári publikumnak része.

Tolstoj hátrahagyott iratai.

Néhány hónapja jelentek meg három kötetben összegyűjtve Tolstoj hátrahagyott iratai német nyelvre lefordítva. Legnagyobb-részt regények és novellák, melyeket Tolstoj „megtérés“-e után írt és melyeket az író csak holmi haszontalanságoknak tartott már ekkor, visszaesésnek a régi komolytalanságba és ezért kerülnek ezek a novellák — melyek némelyike még a 80-as évek második felében íratott — csak halála után a közönség elé. A régebbi novellák különösen ha erkölcsi problémákat tárgyalnak, még némi melegséggel a régi Tolstoj nagy beleélő képességével vannak megírva, de azután mindinkább csak a hideg analizálás és a csodálatos megfigyelőképesség marad meg és olyanok ezek az elbeszélések, mint a bebalzsamozott és teljes épségben megmaradt holttestek, melyekből csak a lehellet hiányzik. De ezt az éltető lehelletet már nem tudja Tolstoj megadni alakjainak, mert már tulságosan magasan van az emberi vágyakozások felett. A „Chadsi Murat“ című regényben, melynek egész kidolgozása, analizise, háborús környezete annyira hasonlít a „Háború és béké“-hez, olyan hidegen, olyan nemtörődömséggel ír alakjairól, mintha az emberek küzdelmei kicsinyke béka-egérharcok lennének. Valami fájdalmas érzés fog el e regény olvasása után, az emberek úgy tűnnek fel előttünk, mint egy örült

Órát legolcsóbban javít

Beér Jenő, Deák F.-u. 51. sz.

és céltalan álom szánalmas figurái. Tolstoj csak azért írta meg a regényt, mert a terv még „megtérés“-e előtt keletkezett benne, mikor még e dolgokat sokkal jelentősebbnek látta. Milyen gyönyörű, élő, mozgalmas regény lett volna belőle, ha akkor írta volna meg és milyen siralmas ez a kiszáradt csontváza a régen átértzett eseménynek. Még az olyan elbeszélésekben is, melyek embereknek saját változásához hasonló megtéréseit a hithez tárgyalják, meglehetősen hideg marad. Már az a hit, melyet nagy küzdelmek árán szerzett, olyan magától értetődő előtte, mintha sohasem lehetett volna másképpen. Tolstoj előtt nem, csak más emberek vergődései, hanem saját elmúlt lelki harcai is teljesen jelentéktelenek. Egy vágy értékes előtte, mint azt több helyen kifejezi, a halál utáni vágy. Ez az egyetlen józan vágy, mert ez bizonyosan be fog következni és ez a vágy adja meg az embernek azt a halottas nyugodtságot, melyért szegény, öreg, küzdelmektől agyonkinzott Tolstoj hajlandó az életnek talán hiábavaló, de gyönyörű tarkaságát feláldozni. Ez a tolstoji filozófia az „élő holttest“ filozófiája, ki csak azt kívánja, hogy haláláig ne kelljen még egyszer élnie, harcolnia. Ez a filozófia Oroszországban az agyongyötrött rabszolgák hazájában erős visszhangra találhat, mert ott a nagy szenvedések hatása alatt hamar odajutnak az emberek, hogy többre becsülik a nyugalmat, az öröm és fájdalom nélküli nyugalmat, a kéjekkel és kinokkal tarkított életnél. Mert a fájdalom erősebb, mint a gyönyör. A Tolstoj hősiessége a passiv lemondás hősiessége; Tolstojnál a jóság abban áll, hogy inkább, minthogy másnak szenvedést okozzunk, álljunk félre az útból, mint ahogy félreáll az „Élő holttest“ Fedfája, hogy ne legyen akadálya felesége és választottja boldogságának.

Tolstoj Leónál Jézus Krisztusnak legbölcsebb mondása: „Ne állj ellent a gonosznak“ igyekezz kitérni mindenki útjából, mondj le mindenről, csak hogy nyugalmasan, fájdalom és szenvedés nélkül élhess. Legyen az élet nyugalmas, mint a halál — legyen már ez az élet Nirvana — ez Tolstoj óhaja — és talán el is érte, amit kívánt.

Szigethy László.

Művészestély Tordán A régóta tervezett és gondosan előkészített hangversenyt március 31-én tartották meg helybeli művészeink. Egy igazán élvezetes és nivós estély volt, melynek a humort és vígságot Tanai Jenő, a szellemes és elegáns megjelenésű konferánszié és kupléénekes, valamint Széll Gitta, jó színpadi névnek örvendő kolozsvári úrileány énekszámái adták meg. A művészi keretet és fokot azonban Petrán Ibolyka és Indig Alfréd kölcsö-

nőzték. Petrán Ibolyka, ez a bájos és minden kellemességgel megáldott leány: művésznő a szó legszebb értelmében. Abszolút tisztán és főleg a legmagassabb koloraturánál is (Pl. Farkas Ö. Velencei dal.) mindig tisztán csengő hangja van, amelyet érzéssel teljes előadása még inkább érvényre juttat. Indig Alfréd művészetének bírálására nem érzem elég erősnek magam. Annyit azonban merek jósolni, hogy ritka szép reményekkel biztató jövőbe nézhet, mert óriási gyakorlottsága, kifogástalan tónusa, nyugodt és mégis élettől duzzadó előadása van. Különösen e két művész produkált olyan előadást, amelyre Torda művészet iránt indolens közönsége nem volt érdemes.

Fb.

A vakok javára rendezett hangverseny. Igazán a művészetnek és a nagyon gyenge alapon álló kolozsvári zeneélet fellendítéséhez szolgáló esemény volt ez. A honvédzeneker rendezte, amelynek nagytudásu karmesterét, Borsai Samut illeti a dicséret. A gondosan betanult és kifogástalanul előadott zeneszámok közül különösen a Goldmark féle című falusi lakadalom szimfoniai költeményt kell kiemelnünk, amely nagyszerűségével valóságos lelkesítő hatást gyakorolt a közönségre. Másik érdekes zeneszám Szöllösy Attila dr. Zách Klára című balladája volt, amelyet Farkas Sándor, a színház baritonistája adott elő. Ismert gyönyörű hangját azonban a másképpen értékes, magyar zenéjü mű túlerős, aránytalan hangszerelése nagyon elnyomta. A hangversenyen nem nagyszámú, de intelligens publikum rejt részt.

Csécsey Imre: Az élet felé. A Modern Könyvtár programjának egyik fő törekvése, hogy ismeretlen tehetségeket vezessen az irodalomba és mutasson be a közönségnek. Egy ilyen fölfedezés-szerű kötete jelent meg most a Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő könyvtárnak, amely egy egészen új és ismeretlen fiatal író vezeti be a magyar irodalomba: Csécsey Imrét. A magyar írói világ és a közönség bizonyára hálással fogadja ezt a nyereséges felfedezést, Csécsey igazi művésznak mutatkozik minden egyes novellájában s novellás kötete, amelynek jellemző címe Az Élet felé, bizonyára egy sikereken gazdag írói pályának kezdetét jelenti. Csécsey Imre minden novellája remekül megírt és finomságokkal teljes. Különösen sok szépséget és értéket revelálnak „Az élet felé”, az „Éjszakai színfoltok” és a „Két leány egy poéta” című novellái és nagy művészi finomságokat hoznak ki a „Lyrai mesék” című apró novellák. A magyar irodalomban ez az új név nagy nyereség és sok szó lesz még róla a jövőben. A Modern Könyvtár 126-ik számaként megjelent kötet ára 40 fillér és az Atheneum irod. és nyomd. Részvénytársulat adta ki. Mindenütt kapható.

Telefon sz. 549. ☒ Alapítva 1860.

Gámán J. Örököse

könyvnyomdája

Kolozsvárt, Kossuth Lajos-u. 10. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség b. figyelmét felhívni a mai kor kivánalmaínak megfelelőleg berendezett és villanyjáratú gépekkel ellátott

könyvnyomdáma

Költséget nem kimélve, könyvnyomdámat a legmodernebb betűfajtákkal és diszítványekkel gazdagítottam, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelhettek. Ezenkívül a legnagyobb áldozatokkal

== **hangjegyekkel** ==

rendeztem be. A közönség pártfogását kéri

kiváló tisztelettel

Gámán J. Örököse.

Kívánatra egy levelezőlap meghívásra házhoz megyek

Baum Ignácz

angol szabóterme Kolozsvár, Wes-
selényi M.-u. 10. Telefonsz. 774.

Ertesitem a n. é. helybeli és vidéki kö-
zönséget, hogy a fent irt cím alatt dusan fel-
szerelt szövet raktárral egyetemben

férfi divat szabó termet

nyitottam, hol e szakba vágó mindenféle mun-
kát elvállalok, u. m. **saco, zsaket, smoking**
és **vadász** öltönyöket a legegyszerűbbtől a
legszebb kivitelig. Kényelmes fizetési felté-
telek mellett is.

Sok évi tapasztalatom, valamint kis re-
zsim folytán lehetővé válik, hogy a legkénye-
sebb izlésnek is 15—20 százalékkal olcsóbban
állithatom elő másnál. Céлом elősmert mo-
dern szabás, valamint elsőrendű munka által
pontos kiszolgálás mellett állandó vevő kört
szerezni.

Amidőn a fentebbiek meggyőződésére a
mélyen tisztelt közönséget egy próbarende-
lésre kérve, magamat becses jóindulatába
ajánlva, mély tisztelettel

Baum Ignácz.

Lelkiismeretes kiszolgálás

Főzzünk gázzal,

mert a gázzali főzés a legtisztább,
a legkényelmesebb és aránylag a
leggazdaságosabb. Nyáron a kony-
hában tűrhetetlen meleg nincsen s
amellett bármely pillanatban tetszés
szerinti hőfok áll rendelkezésünkre.
A beszerzés kiadással nem jár, mert
ugy a vezetékeket, mint a szükséges
fűzőket, fűtőkemencéket és fűrdő-
kályhákat

bérbe adjuk.

A havonként fizetendő bérdíj
csekély összeg. Költségelőirányzat,
felvilágosítás díjmentes.

A gázgyár igazgatósága.
Telefonszám 41.

A 'THÁLIA'

kávéház

(a Hunyadi-téren, szemben a szin-
házzal)

Kolozsvár
legkellemesebb
szórakozóhelye.

Naponkint cigányzene.

Gyakori
katonazene hangverseny!!

ÚJ MAGYAR ÍRÓK ALMANACHJA.

Szerkesztik: HALMI JÓZSEF és
KÁLMÁN JÓZSEF.

Ára 1 korona. Megjelenik e hó fo-
lyamán. Előfizetést a „HALADÁS“
kiadóhivatala is elfogad.

Cégtáblákat

üvegre, vászonra és bádogle-
mezre modern kivitelben készít
igen jutányos áráért

Belleváry Mihály
cégfestő

Kossuth Lajos-u. 7. Telefon 982

Telefonszám 620.

Telefonszám 620.

Leitner Sándor

mechanikai és elektrotechnikai vállalata
Kolozsvár, Deák Ferenc-ucca 30. sz.

Nagy gramofon és lemezraktár.
Ujdonságok nagy választékban.

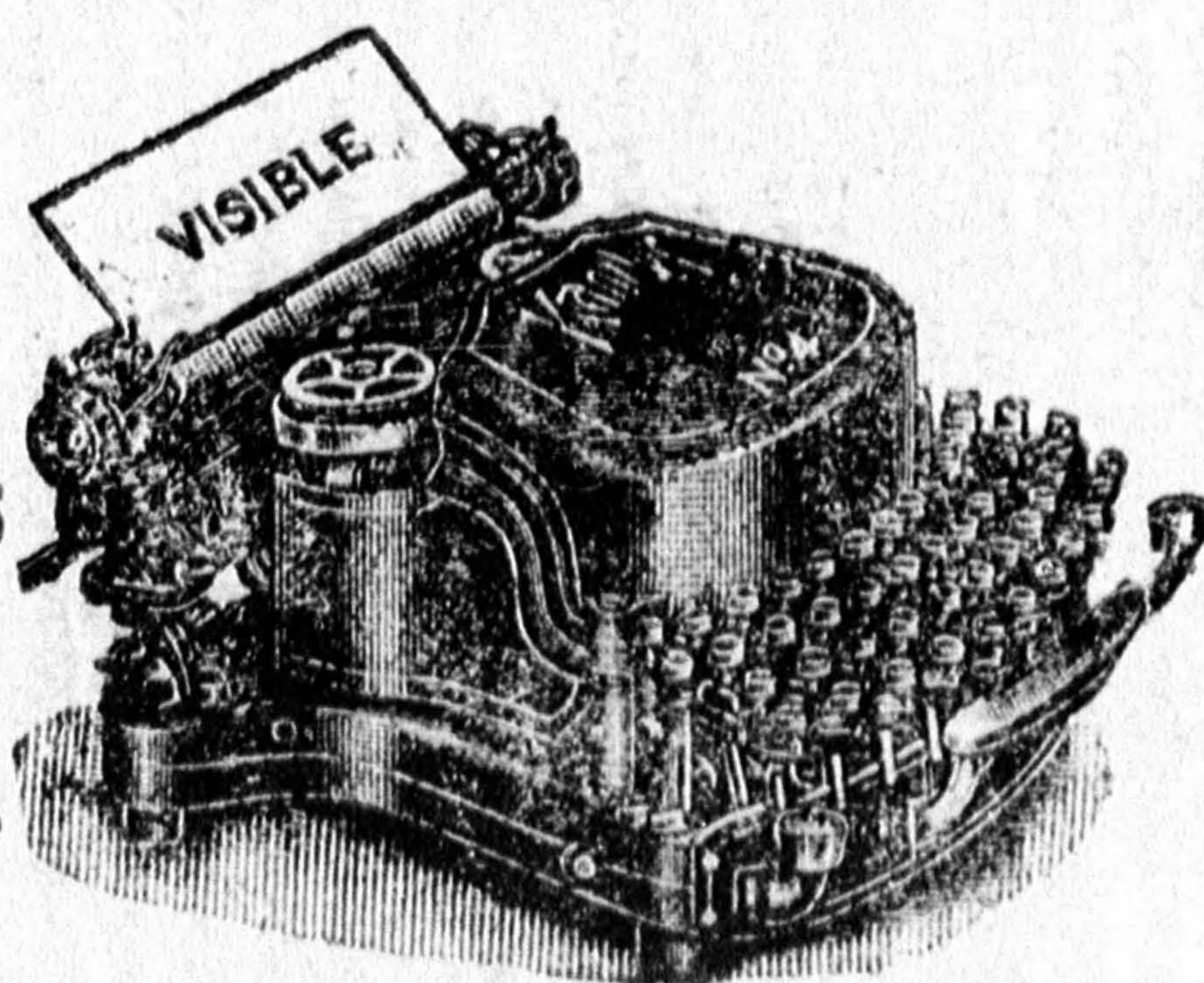
1 gramofon **10** dupla lemezzel K **50**

Nagy mechanikai műintézet

Író-,

varrógép és

kerék párok

szakszerű

javitása.

Telefon 620.